

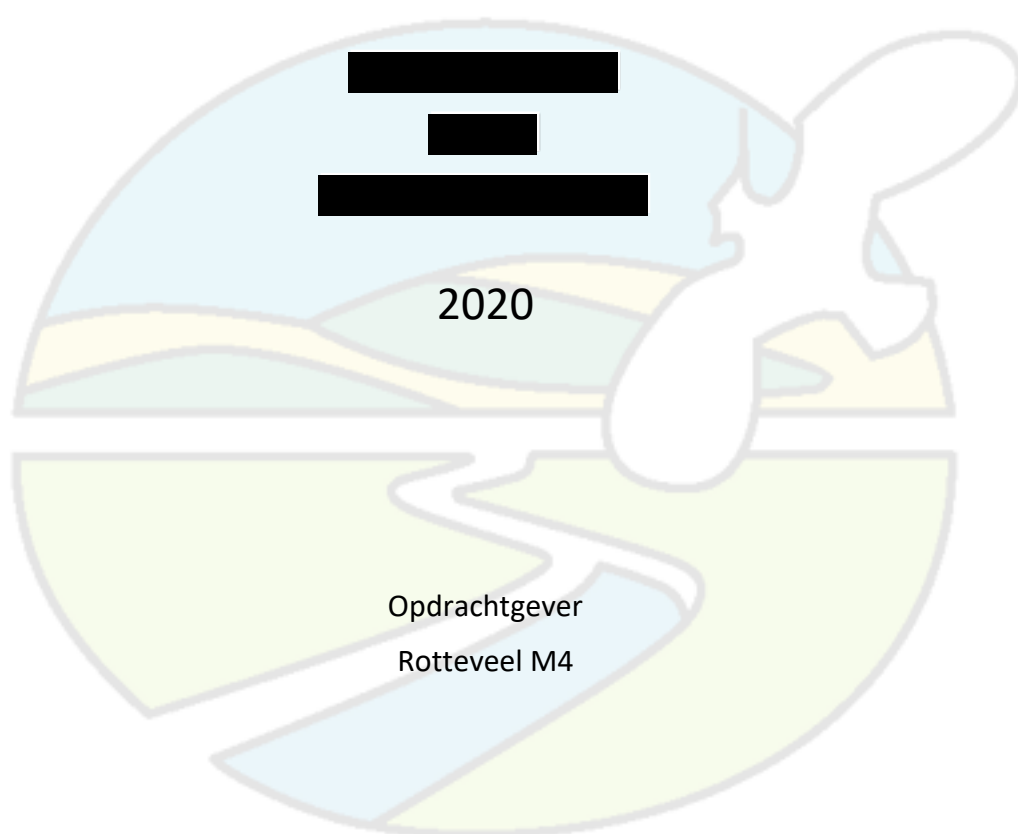
Heerenweg 128 te Barsingerhorn

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving

Heerenweg 128 te Barsingerhorn

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de
natuurwetgeving

Opdrachtgever
Rotteveel M4

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2020-103

Datum	20 oktober 2020
Versie	V2

Gecontroleerd door: [REDACTED]

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	5
1.3	Ligging van het plangebied	6
1.4	Geplande werkzaamheden	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Methode	7
2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	7
2.1.1	Huismus	7
2.1.2	Kerkuil en Steenuil.....	8
2.2	Kleine marterachtigen	10
2.3	Vleermuizen	12
2.3.1	Veldbezoeken	12
2.3.2	Relatie met het vleermuisprotocol	15
3	Resultaten broedvogels	16
3.1	Huismus	16
3.2	Kerkuil en Steenuil	16
5	Resultaten vleermuizen	20
5.1	Gewone dwergvleermuis.....	20
5.2	Ruige dwergvleermuis	22
5.3	Laatvlieger.....	23
6	Effectbeoordeling en maatregelen	24
6.1	Huismus	24
6.2	Kerkuil en Steenuil	24
6.3	Overige broedvogels.....	25
6.4	Vleermuizen	25
6.4.1	Verblijfplaatsen	25
6.4.2	Foerageergebied	25
6.4.3	Vliegroutes	25

7	Conclusies en aanbevelingen	26
8	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	28
9	Bijlagen	30

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Er bestaan plannen een perceel aan de Heerenweg 128 te Barsingerhorn, Gemeente Hollands Kroon in de Provincie Noord-Holland, her in te richten.

Het is mogelijk dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (Huismus, Kerkuil en Steenuil), kleine marterachtigen en/of vleermuizen verblijven in de te slopen bebouwing. De aanwezigheid van deze potentie werd aangegeven in een eerder uitgevoerde quickscan (zie BÜGELHAJEMA ADVISEURS, 2019).

Om dit nader te onderzoeken heeft Rotteveel M4 opdracht gegeven aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot een inventarisatie uit te voeren naar deze soorten.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode maart-september 2020. Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van Huismus, Kerkuil, Steenuil, kleine marterachtigen en vleermuizen binnen het plangebied.

Figuur 1.

Ligging van Heerenweg 128.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven. Het plangebied ligt in Barsingerhorn, een lintdorp ten oosten van Schagen. Direct rond de woningen liggen woonhuizen en agrarisch land.

1.4 Geplande werkzaamheden

De geplande ecologisch gevoelige werkzaamheden bestaan uit renovatie van de boerderij, de sloop van de schuren, stal en mestsilo, het vergraven en opbrengen van gronden en het kappen en rooien van het omliggende groen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3-5 worden de resultaten beschreven en wordt aangegeven welke soorten zijn aangetroffen binnen en eventueel nabij het plangebied.

In hoofdstuk 6 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn en of een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

Ten slotte bevat hoofdstuk 7 de conclusies en eventuele aanbevelingen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 8 tenslotte, geeft een overzicht van de gebruikte literatuur.

In de bijlages is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunnings- en/of ontheffingsaanvraag. Eventueel zijn (indien relevant) verspreidingskaarten opgenomen.

2 Methode

2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Alleen vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, zijn geïnventariseerd. Het betreft de Huismus, Kerkuil en Steenuil. De soorten komen in de omgeving van het plangebied voor (NDFF) en kunnen gevestigd zijn in bebouwing zoals die aanwezig in het plangebied.

Uiteraard is tijdens de inventarisatie ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels of andere beschermde soorten.

Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd. De codes zijn gestipt op locatie met behulp van een veldtablet.

2.1.1 Huismus

Het onderzoek is uitgevoerd conform het KENNISDOCUMENT HUISMUS, VERSIE 1.0, BIJ12 juli 2017.

Op 14 en 27 april 2020 is het plangebied bezocht om de verblijfplaatsen van Huismussen te inventariseren, zie Tabel 1.

Tussen de verschillende bezoekerondes lag minimaal tien dagen. De bezoeken vonden plaats tussen twee uur na zonsopkomst en twee uur voor zonsondergang en zijn uitgevoerd bij gunstige (weers-) omstandigheden (geen regen, harde wind en/of kou, geen overmatige verkeersdruk).

Door langzaam rond te lopen en te posten in het plangebied en door regelmatig te luisteren, wordt duidelijk of- en waar Huismussen aanwezig zijn. Tijdens elk van de inventarisatierondes is daarbij het gehele plangebied bezocht.

Tabel 1.
*Overzicht bezoekerondes
Huismusinventarisatie.*

Ronde	Datum	Tijdstip
1	14-4-2020	16:30
2	27-4-2020	13:30

Zowel nestindicatieve waarnemingen als waarnemingen van (territoriale) vogels in geschikt broedbiotoop zijn op locatie gekarteerd. De waarnemingen zijn zoveel als mogelijk gekarteerd op de daadwerkelijke nestplaatsen van de Huismussen. Indien mogelijk werd gewacht met het stippen tot vogels op of nabij de daadwerkelijke nestplaats aanwezig waren (veelal op dakgoten, op pannendaken, naast dakkapellen e.d.). De codes zijn beide gebruikt om kaarten te maken van de verblijfplaatsen van Huismussen per ronde.

2.1.2 Kerkuil en Steenuil

Het afleggen van de bezoeken is uitgevoerd conform de landelijk gebruikelijke methodiek zoals uitgebreid beschreven in de 'Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek' (VAN DIJK & BOELE, 2011). Bij de bezoeken wordt gezocht naar nesten, rustplaatsen of (essentieel) functioneel leefgebied van de uilen.

De inventarisatie moet tijdens goede weersomstandigheden en in geschikt biotoop plaatsvinden. Het beste moment om te inventariseren is in de avondschemer, vanaf een halfuur na zonsondergang, tot middernacht. Een ander goed moment is in de ochtendschemer, van anderhalf uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst.

Voor het aantal bezoekrondes, de periode waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden en de interpretatie van de waarnemingen is gebruik gemaakt van de richtlijnen uit 'Kennisdocument Kerkuil' en 'Kennisdocument Steenuil' gepubliceerd door BIJ12 in 2017.

De inventarisatie methodiek die wordt beschreven in de soortenstandaard is afgeleid van de eerder genoemde handleiding voor broedvogelonderzoek van Sovon.

Voor beide soorten schrijft de soortenstandaard drie bezoekrondes voor. Het jaar wordt daarbij onderverdeeld in 'optimale' en 'geschikte' inventarisatieperiodes volgens Figuur 2.

De aanwezigheid van een nest van een Kerkuil kan als volgt worden aangetoond:

- ♣ Er is een bezet nest

Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van:

- ♣ Een paar in broedbiotoop
- ♣ Territoriaal gedrag: een krijsende vogel (vooral februari. en maart.)
- ♣ Nestindicatie: bedelende jongen: (meestal vanaf juni).

Om de afwezigheid van Kerkuil aan te tonen dienen drie bezoeken in de periode februari tot half oktober te vallen en dienen geheel geen uilen te worden vastgesteld.

Naast het lokaliseren van de vogel(s) werd gelet op sporen van uilen (braakballen) en werd ingeschat of deze recent waren verspreid. Er werd gebruik gemaakt van het geluid van Steenuil, maar niet van het geluid van Kerkuil, om eventueel aanwezige dieren te lokken. De beste resultaten voor onderzoek naar Steenuil worden gekregen door de baltsroep van Steenuil af te spelen.

De aanwezigheid van een nest of van een rustplaats van een steenuil kan het hele jaar worden aangetoond. Alle waarnemingen in een

geschikt gebied duiden op de mogelijke aanwezigheid van een nestplaats in het gebied.

De (vermoedelijke) locatie van de nestplaats kan worden vastgesteld door een nest indicatieve waarneming. Dit kan zijn:

- ♣ het aantreffen van een nest
- ♣ de waarneming van bezoek van een steenuil aan een waarschijnlijke nestplaats of
- ♣ de waarneming van transport van voedsel naar jongen of bedelende jongen in nestopening

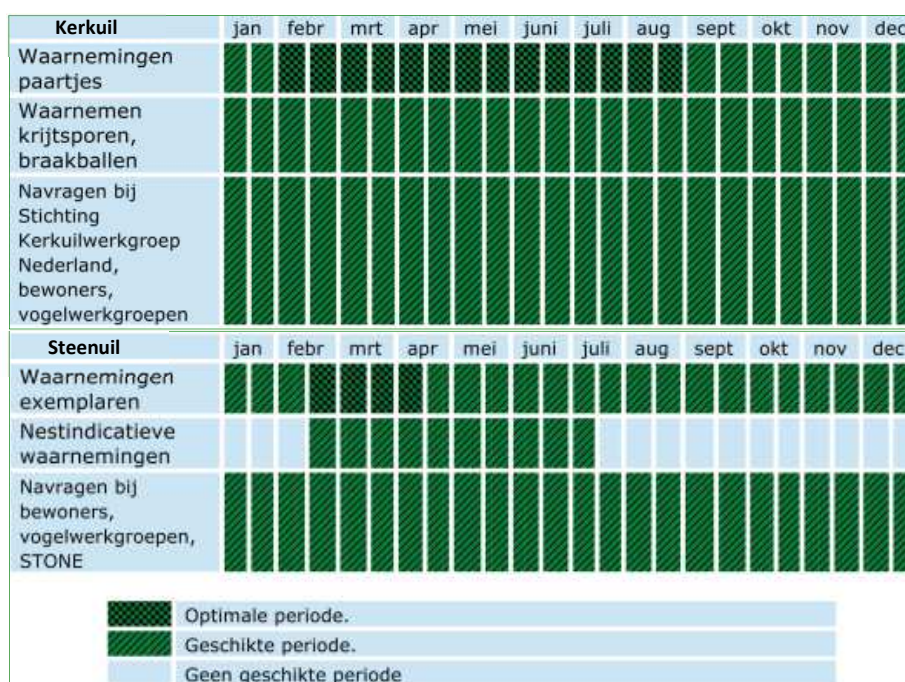
Tabel 2.
Overzicht bezoeken rondes uileninventarisatie.

Ronde	Datum	Tijdstip
1	16-3-2020	19:45
2	31-3-2020	20:30
3	3-5-2020	21:00

Alle bezoeken zijn uitgevoerd in de voor Kerkuil optimale inventarisatieperiode. Voor Steenuil zijn twee bezoeken afgelegd in de optimale periode en één bezoek kort na de optimale periode in de geschikte periode (zie Figuur 2 en Tabel 2).

Het derde bezoek (24 mei 2020) is gecombineerd met het onderzoek naar vleermuizen. Tijdens alle andere vleermuis-bezoekrondes (zie §2.3) zijn alle goed inspecteerbare stallen en gebouwen onderzocht op aanwezige uilen en sporen daarvan.

Figuur 2.
Optimale en suboptimale onderzoeksperioden van Kerkuil (boven) en Steenuil (onder) volgens de Kennisdocumenten van BIJ12, 2017.

Tijdens de bezoeken waren de weersomstandigheden gunstig met weinig wind en geen regen.

2.2 Kleine marterachtigen

Het onderzoek is uitgevoerd conform het DOCUMENT WEZEL, HERMELIJN EN BUNZING BESCHERMD IN NOORD-HOLLAND.

Dit document van de provincie Noord-Holland is een handreiking voor het uitvoeren van onderzoek naar kleine marterachtigen zoals Wezel en Hermelijn.

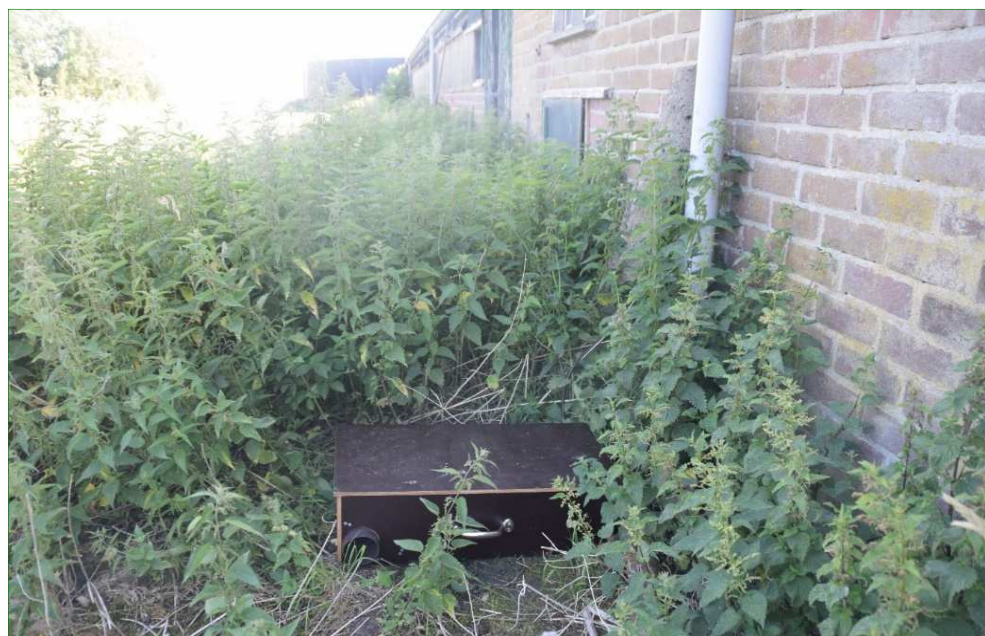
Er zijn drie bezoeken afgelegd aan het gebied. Een eerste bezoek wordt gebruikt voor het uitzetten van de materialen. Hierbij wordt uiteraard gelet op locaties met de hoogste trefkans. Deze wordt bepaald op grond van de aanwezige biotopen, dekking, eventueel mogelijke trekroutes, foerageergebieden etc.

Een tussen bezoek is nodig voor controle van het materiaal. Hierbij kunnen de sporenbuizen, indien nodig, voorzien worden van nieuw sporenpapier, de camera's kunnen voorzien worden van nieuwe batterijen en de geheugenkaartjes kunnen worden gewisseld.

Eventueel kan er bij dit bezoek ingegrepen worden als de sensor te vaak los geactiveerd wordt door zonlicht en schaduwen van wuivende boomtakken.

Bij de derde ronde wordt het materiaal opgehaald waarna het beeldmateriaal en de prentenplaten tijdens een bureaustudie worden geanalyseerd.

Het materiaal in Barsingerhorn is uitgezet op 24 juni 2020 (bezoek 1), hierna is er een tussencontrole geweest op 25 juli 2020 (bezoek 2).

Een Mostela (marterkast) in het veld, Barsingerhorn.

Uiteindelijk zijn de materialen opgehaald op 5 augustus 2020 (bezoek 3). Het materiaal heeft derhalve zes weken uitgestaan in het veld.

Er zijn twee cameravallen opgehangen en twee mostela's geplaatst. De camera's zijn voorzien van een sensor die reageert op de combinatie van warmte en beweging. Als er een warmbloedig dier (bijvoorbeeld een zoogdier of vogel) voor de camera beweegt, begint deze met opnemen. Overdag zijn de beelden in kleur, en 's-nachts of bij te weinig licht schakelt de camera automatisch over naar een infrarood beeld. De camera maakt hierbij geen geluid en er zijn geen lampjes te zien waardoor een dier kan schrikken. De dieren blijven dus doorgaan met hun activiteit en wanen zich vaak onbespied. Als lokvoer zijn sardines gebruikt. De mostela is een kist waarin een cameraval is ingesloten.

Naast de camera's en mostela's zijn er tevens 18 sporenbuizen uitgelegd. De sporenbuis is een pvc-buis van 8 of 10 cm in diameter. Deze zijn vooral bedoeld om Wezels en Hermelijnen vast te stellen. In de sporenbuis ligt een plankje met in het midden een stempelkussen met inkt. Aan weerszijden van het stempelkussen liggen witte vellen sporenpapier. De Wezel en Hermelijn zijn van nature nieuwsgierig en lopen graag in de dekking. Ook zijn ze continu op zoek naar muizen. Bij deze zoektocht lopen ze graag door de sporenbuizen. Een kaart met de locaties van de camera's en sporenbuizen is opgenomen in Bijlage 3.

Sporenbuis ten behoeve van onderzoek naar kleine marterachtigen.

2.3 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Wnb onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is om de aanwezigheid en de verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, zoals dat is opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2017).

Voorafgaand aan het onderzoek is op grond van aanwezige biotopen en bekende voorkomens nagegaan welke vleermuissoorten redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied. Het onderzoek is op grond daarvan met name gericht op de gebouw bewonende soorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger.

Uiteraard zijn ook andere soorten gezocht in het plangebied en zijn eventueel bezoek rondes en/of bezoektijden tussentijds aangepast aan bevindingen tijdens het veldwerk. Bij het aantreffen van 'bijzondere' soorten zoals Meervleermuis, grootoorvleermuis, Watervleermuis, Baardvleermuis, etc., die mogelijk het plangebied gebruiken, worden rondes en rondetijden aangepast of worden extra rondes ingepland.

2.3.1 Veldbezoeken

Door middel van veldwerk zijn de daadwerkelijke aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn vijf bezoeken volbracht in de periode mei tot en met september 2020. Het aantal bezoeken is op voorhand op grond van potentie bepaald, bij onverwachte of afwijkende waarnemingen of grotere en bijzondere verblijfplaatsen wordt altijd een extra veldbezoek ingepland.

Het plangebied kan door vleermuizen op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als verblijfplaats, als (onderdeel van) een vliegroute of als foerageergebied. Deze gebiedsfuncties zijn tijdens het veldwerk onderzocht.

Tijdens een veldverkenning (tijdens de eerste ronde of rondes) zijn relevante elementen zoals bijvoorbeeld begroeiing en randen daarvan, holtes in bomen, aanwezige lijnvormige beplanting en wateren in beeld gebracht en zijn delen van bebouwing nader op potentie beoordeeld (gaten, spleten, donkere delen).

Bij dit onderzoek en tijdens alle veldrondes is met behulp van zaklamp bij inspecteerbare delen van het plangebied en bij mogelijke verblijfplaatsen gezocht naar sporen van gebruik zoals keutels op verhardingen, poepstrepen bij gaten, vraatresten.

Het terreingebruik door vleermuizen is op grond van de veldverkenning 's nachts nader onderzocht door middel van langzaam surveilleren en posten met gebruik van batdetectors (beschikbare modellen Pettersson 240x en Echo Meter Touch Pro). Op de onderzoek locatie was altijd visuele- en audioweergave van de opgevangen pulsen mogelijk en er was altijd de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met opnameapparatuur (Echo Meter Touch Pro).

Tijdens alle veldbezoeken is gekeken naar aanwezige vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Deze gebruiksfuncties zijn vooral te verwachten in luwe delen van het plangebied en langs lijnvormige landschapselementen.

De eerste drie bezoeken aan het begin van de zomer zijn met name gericht geweest op het in kaart brengen van zwermactiviteit bij kraam- of zomerverblijven. Deze zwermactiviteit treedt met name aan het einde van de nacht op en wordt onderzocht door op kansrijke plekken te posten en/of door rustig door het plangebied surveilleren. Bij een avondbezoek wordt gepost op kansrijke plekken (uitvlieggaten). De avondrondes zijn vooral ingezet om de activiteit van Laatvlieger te kunnen volgen.

Tabel 3.

Overzicht van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in Heerenweg 128 in 2020 per ronde ("KZ" = kraamkolonie- en zomerverblijfronde en "P" = paarverblijfronde).

Ronde / Datum	Starttijd	Duur	Weersomstandigheden	Opzet
KZ1 24 mei	21:40	2 uur	Droog, bewolking 7/8, wind W-2, 14 °C	avondbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ2 24 juni	03:15	2 uur	Droog, bewolking 4/8, wind O-2, 24 °C	ochtendbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ3 29 juni	22:05	2 uur	Droog, bewolking 7/8, wind ZW-3, 16 °C	avondbezoek kraamverblijven, zomerverblijven, terreingebruik
P1 3 sept	00:00	2 uur	Droog, bewolking 8/8, wind ZW-2, 16 °C	midernachtbezoek paarverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik
P2 26 sept	20:25	2 uur	Droog, bewolking 7/8, wind N-2, 13 °C	avondbezoek paarverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik

Het vierde bezoek begin september is mede gericht geweest op het vaststellen van middernachtelijke zwermactiviteit van Gewone dwergvleermuis. Deze zwermactiviteit vormt een sterke aanwijzing voor de aanwezigheid van een winterverblijf.

De laatste twee bezoeken zijn vooral gericht geweest op het vaststellen van paarverblijven en baltsactiviteit. De ronde in de periode begin september is tevens laat ingezet om baltsactiviteit van Ruige dwergvleermuis later in de nacht in beeld te brengen. Zoals aangegeven wordt in deze ronde ook eventuele middernachtzwerm activiteit onderzocht.

Vanwege de grootte van het object en het aantal potentieel geschikte plekken en de positie daarvan voor met name verblijfsgebruik van vleermuizen, is de inventarisatie uitgevoerd door **twee** personen.

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag, werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of bij een te lage temperatuur.

Voor een overzicht met informatie van de veldbezoeken zie Tabel 3.

Tijdens de onderzoeksrondes worden alle gebouwdelen in de gaten gehouden om activiteit van vleermuizen vast te stellen.

2.3.2 Relatie met het vleermuisprotocol

Het vleermuisprotocol is een richtlijn op grond waarvan het onderzoek zo goed mogelijk is uitgevoerd. Dit betekent dat op grond van aanwezige biotopen en potenties in het onderzochte plangebied de uiteindelijke onderzoeksopzet is gemaakt. In het geval van het besproken gebied zijn de hieronder genoemde keuzes gemaakt om de resultaten te optimaliseren.

De bebouwing binnen het plangebied is laag, is enkellaags gebouwd zonder spouw, wordt niet verwarmd en heeft geen of weinig bufferende capaciteit ten aanzien van warmte. Daarom worden geen bijzondere constante en koele microklimaten verwacht ten aanzien van warmte en vocht en is de bebouwing naar verwachting niet geschikt als (massa)winterverblijf voor Gewone dwergvleermuis. Het middernachtzwermen van deze soort wordt daarom niet op voorhand verwacht.

Omdat bovenstaande slechts een inschatting betreft en (massa-) winterverblijf als een belangrijke vast te stellen gebruiksfunctie wordt gezien, is hiernaar tijdens één ronde toch optimaal onderzoek gedaan. Door deze laat uitgevoerde bezoekeronde wordt tevens ondervangen dat baltsactiviteit op verschillende momenten in de nacht wisselende intensiteit kan hebben en het plangebied op meerdere momenten in de nacht hierop werd onderzocht.

In de andere (najaars-)ronde(s) is ook op nachtelijk zwermgedrag gelet, bij (grote) winterverblijven is dit gedrag ook eerder in de nacht waarneembaar en kan dit gedurende langere tijd doorgaan (tot ver in september).

3 Resultaten broedvogels

3.1 Huismus

De verspreiding van de waargenomen Huismussen in het plangebied en de directe omgeving daarvan, staat in Bijlage 1.

In het plangebied zelf werden het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige Huismussen. In de directe omgeving waren wel Huismussen aanwezig. Er werden buiten het plangebied ook twee nesten gevonden: één in bebouwing ten westen van het plangebied en één in bebouwing ten noorden van de Westergraftvaart

De bebouwing van het plangebied wordt niet als nestplaats gebruikt door Huismus. Het is wel mogelijk dat incidenteel Huismussen in het plangebied aanwezig zijn.

3.2 Kerkuil en Steenuil

In het plangebied werd viermaal een rustende Kerkuil aangetroffen. Tijdens de eerste ronde 16 maart werd de vogel kriesend gehoord en werden sporen gevonden maar was niet duidelijk waar de verblijfplaats zich bevond.

Tijdens de tweede en derde ronde werd de vogel geheel niet waargenomen, op 24 mei, tijdens het vleermuisonderzoek eerste

Tijdens de eerste uilenronde werden braakballen en een veer van Kerkuil gevonden.

ronde, vloog de vogel uit de schuur maar was nog steeds niet duidelijk waar de vogel verbleef.

Tijdens het uitzetten van de martervallen op 24 juni werd de vogel gezien in een ventilatiekoker. Hier werd de vogel ook op 29 juni gezien, dit bleek de verblijfplaats van de solitaire vogel. Deze plek wordt niet geschikt geacht als nestplaats.

In de najaar rondes van het vleermuisonderzoek werd de uil hier niet meer aangetroffen maar er waren wel verse braakballen onder de ventilatiekoker aanwezig. Deze najaar rondes startten waarschijnlijk na het uitvliegen van de uil.

Tijdens de quickscan op 24 september 2019 werden geen Kerk- of Steenuilen waargenomen (BÜGELHAJEMA ADVISEURS, 2019).

In het plangebied werden geen verblijvende Steenuilen of sporen daarvan waargenomen binnen het plangebied en de bebouwing daarvan.

Tijdens vleermuisronde P1 werd 200 meter westelijk van het plangebied wel een territoriale Steenuil gehoord buiten het plangebied. De Steenuil uit dit territorium zou incidenteel gebruik kunnen maken van het plangebied maar daar werden in het geheel geen aanwijzingen voor gevonden.

De verspreiding van de aanwezige uilen staat in Bijlage 3.

Verblijvende Kerkuil in oude ventilatiekoker in een schuur in het plangebied.

4

Resultaten Kleine marterachtigen

In het plangebied of de omgeving daarvan, werden in het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige kleine marterachtigen.

Onderstaande tabel toont de verschillende waargenomen diersoorten. Het aantal foto's dat is genomen geeft een indicatie van de hoeveelheid dieren of de hoeveelheid activiteit van deze dieren in het plangebied.

	camera A	camera B	mostela A	mostela B
Zoogdieren:				
Haas	70			
Spitsmuis spec.		1	30	25
Vogels:				
Ekster (3ex)	423			
Witte kwikst. (juv.)	3			
Holenduif (ad + juv)	5			
Fazant (man)	3			
Overig:				
Kat	119			

Foto's:

Van links naar rechts en
van boven naar beneden:
Holenduif juveniel, Haas,
Huiskat (individu1),
Huiskat (individu 2),
Fazant (man), juveniele
Witte kwikstaart.

De resultaten uit de 18 sporenbuizen laten alleen prenten zien van muizen. Er zijn geen prenten van kleine marterachtigen aangetroffen.

Omdat de kleine marterachtigen ontbreken in het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart gemaakt. Een kaart van de uitgezette materialen t.b.v. het kleine marteronderzoek staat in Bijlage 3.

Figuur 3.
Resultaten per uitgelegde sporenbuis.

	resultaat (prenten)
sporenbuis 1	-
sporenbuis 2	-
sporenbuis 3	muis
sporenbuis 4	-
sporenbuis 5	-
sporenbuis 6	-
sporenbuis 7	muis
sporenbuis 8	-
sporenbuis 9	muis
sporenbuis 10	-
sporenbuis 11	muis
sporenbuis 12	muis
sporenbuis 13	-
sporenbuis 14	muis
sporenbuis 15	muis
sporenbuis 16	muis
sporenbuis 17	muis
sporenbuis 18	muis

Opname van een Huisspitsmuis in een mostela Barsingerhorn.

5 Resultaten vleermuizen

In Heerenweg 128 zijn drie soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 4 staan de aangetroffen soorten. De relevante verspreidingskaarten van de aangetroffen vleermuizen staat in Bijlage 4.

Tabel 4.

Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen en bescherming/bedreiging en Heerenweg 128 in 2020.

Soort	Aantal	Beschermd	Rode Lijst
Gewone dwergvleermuis	10 - 15	x (HR IV)	-
Ruige dwergvleermuis	5 - 10	x (HR IV)	-
Laatvlieger	enkele	x (HR IV)	gevoelig

Er werden langsvliegende, foeragerende exemplaren en baltsende vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen in bomen of gebouwen zijn niet vastgesteld.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in het plangebied kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

5.1 Gewone dwergvleermuis

In plangebied Heerenweg 128 werd de Gewone dwergvleermuis in het gehele plangebied verspreid aangetroffen. De dichtheden en aantallen vleermuizen lagen laag. Er werden in het geheel geen gebouwgerichte activiteiten van vleermuizen waargenomen.

De omliggende begroeiing in en net buiten het plangebied werd gedurende de onderzoeksperiode regelmatig gebruikt door foeragerende vleermuizen. Soms waren dieren langere tijd aanwezig. Vooral de begroeiing langs de sportvelden en de eikensingel in het oostelijk deel van het plangebied werden soms intensief gebruikt door de Gewone dwergvleermuizen.

De dieren werden ook jagend nabij lantaarnpalen waargenomen. Gezien de mogelijkheden om te foerageren buiten het plangebied en de grootte van het plangebied ten opzichte van (geschiktere) gebied- en daarbuiten, is het plangebied wat betreft foerageergebied geen 'essentieel' deel van het leefgebied van Gewone dwergvleermuizen.

Er werden geen bijzondere gerichte verplaatsingen opgemerkt van Gewone dwergvleermuizen die zouden kunnen wijzen op een belangrijke vliegroute.

Aan de oostzijde van het plangebied en tussen de bebouwing aan de noordwestzijde werden in paarverblijfronde 1 tevens enkele in vlucht baltsende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. De waarnemingen van deze in vlucht baltsende vleermuizen kon niet worden gekoppeld aan bebouwing binnen het plangebied. Er was

geen sprake van langdurige aanwezigheid van de baltsende vleermuizen met aanhoudend rond of bij bebouwing vliegende dieren of gebouwgerichte activiteit (aantikken, gebouwgericht zwenken e.d.).

Verondersteld wordt dat de vleermuizen werden aangetrokken door de baltslocaties vanwege de gunstige foerageermogelijkheden. Op de baltslocaties was sprake van opgaande begroeiing, water en zijn luwere terreindelen aanwezig. Het is gebruikelijk dat (Gewone) dwergvleermuizen later in het jaar zeer frequent hun baltsroep tijdens foerageeractiviteit laten horen.

Tijdens de waargenomen baltsactiviteit werden naast baltsgeluiden tevens vangpulsen (versnellende pulsen) van de aanwezige baltsende vleermuizen opgevangen zodat duidelijk was dat de baltslocaties (ook) als foerageergebied worden gebruikt en het (in combinatie met afwezigheid van gebouwgerichte activiteit) waarschijnlijk is dat de dieren niet werden aangelokt door de omringende bebouwing.

Algemeen

De Gewone dwergvleermuis is de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort wordt beschouwd als hoofdzakelijk gebouw bewonend. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen en daklijsten gebruikt.

De aanwezige tochtige bebouwing met gaten levert geen mogelijkheden voor gebufferde verblijfsruimtes.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats in voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van (kraam)kolonies.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode half juli – augustus.

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Baltsende mannetjes worden ook vaak vliegend waargenomen en zijn dan vaak niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de (zomer)-verblijven. Het foerageergebied wordt via vaste en veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, boszomen en watergangen.

5.2 Ruige dwergvleermuis

In Heerenweg 128 werd de Ruige dwergvleermuis enkele malen aangetroffen. De soort werd langsvliegend en foeragerend gezien zonder dat aanwijzingen werden verkregen dat de vleermuizen binding hadden met bebouwing in het plangebied.

Net ten noordoosten van het plangebied werd een paarverblijf van Ruige dwergvleermuis gevonden. Ook in bebouwing langs de Heerenweg en ten noorden van de Westergraftvaart werden paarverblijven gevonden (zie Bijlage 4).

Aan de oostzijde van het plangebied werd in paarverblijfzone 2 één in vlucht baltsende Ruige dwergvleermuis waargenomen. De waarneming van deze in vlucht baltsende vleermuis kon niet worden gekoppeld aan bebouwing binnen het plangebied.

Aan de westzijde van het plangebied werd regelmatig foerageeractiviteit van enkele Ruige dwergvleermuizen opgemerkt. Deze activiteit werd waargenomen in ronde 1 en 4. Boven de Westergraftvaart werd in ronde 2 een foeragerende Ruige dwergvleermuis waargenomen. In de meeste rondes duurde deze activiteit minder dan een halfuur aaneensluitend gedurende de gehele waarnemingsperiode.

Omdat Ruige dwergvleermuizen meestal vanuit hun tijdelijk paarverblijf baltsen en minder in vlucht, wordt verondersteld dat de waargenomen Ruige dwergvleermuizen elders, buiten het plangebied, verblijven.

Algemeen

De Ruige dwergvleermuis is in ons land jaarrond een algemeen verspreide soort, met name ten noorden van de grote rivieren. Het leefgebied is zeer divers, maar de grootste aantallen bevinden zich in bosrijk of parkachtig gebied. Ruige dwergvleermuizen gebruiken uiteenlopende (tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, bastspelen, nestkasten, spouwmuren, houtstapels en kelders. Hoewel de soort in ons land ook 's zomers verspreid wordt waargenomen, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa (slechts één keer in ons land).

5.3 Laatvlieger

In Heerenweg 128 werden enkele langsvliegende Laatvliegers opgemerkt. De waarnemingen van de soort betroffen relatief hoog vliegende, rechtdoor bewegende exemplaren. De meesten verplaatsten zich van oost naar west of west naar oost. Deze waarnemingen hebben waarschijnlijk betrekking op dieren die op weg zijn van of naar foerageergebieden (veelal aan de buitenrand van bebouwing) of de verblijfplaatsen, er werden geen aanwijzingen verkregen dat de vleermuizen binding hadden met (bebouwing in) het plangebied.

Ten noorden van het plangebied loopt langs de lintbebouwing van de Heerenweg en langs de Westergrachtvaart vanwege de waarnemingen van langsvliegende Laatvliegers mogelijk een vliegroute voor de soort (zie Bijlage 4).

Algemeen

De Laatvlieger komt in ons land algemeen verspreid voor rond dorpen in agrarisch gebied, parken, tuinen en stadsranden. In Nederland bewonen Laatvliegers gedurende het hele jaar uitsluitend gebouwen.

Kraamkolonies worden vooral aangetroffen op (kerk)zolders, in spouwmuren of achter gevelbekleding, waarbij de dieren vaak weggekropen zijn tussen balken en in spleten. Een populatie Laatvliegers gebruikt veelal een netwerk van verblijven, waarbij relatief vaak van plaats wordt gewisseld. Voor zover bekend leven mannetjes vrijwel het gehele jaar solitair. Overwinterende dieren worden meestal in kleine groepjes aangetroffen, mogelijk in dezelfde gebouwen als waarin zich de zomerverblijven bevinden.

Laatvliegers foerageren na het uitvliegen eerst kort in sociale groepen nabij de kolonieplaats. Daarna zoeken ze afzonderlijk de open jachtgebieden op. Deze liggen veelal in kleinschalig agrarisch gebied dat rijk is aan vochtige graslanden. Hierbij kunnen relatief grote afstanden worden afgelegd.

6 Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of vleermuizen nabij en binnen het plangebied kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

6.1 Huismus

Er zijn geen Huismussen waargenomen in of bij de bebouwing van het plangebied. Er kunnen daarom geen negatieve gevolgen zijn door de plannen voor de Huismus.

In de omgeving zijn wel broedende Huismussen vastgesteld (zie Bijlage 1).

Voor het mogelijk incidentele gebruik van het plangebied door Huismussen, wordt geen negatief effect verwacht van de ingreep omdat het plangebied slechts een klein deel uitmaakt van een veel groter foerageergebied en in de naaste omgeving veel vergelijkbaar of beter biotoop aanwezig is. De vogels kunnen derhalve gemakkelijk uitwijken

6.2 Kerkuil en Steenuil

In het plangebied is een verblijvende solitaire Kerkuil waargenomen. De aanwezige vaste verblijfplaats van deze Kerkuil, zal door sloop van de schuur beschadigd en of vernield kunnen worden.

Aanbevolen wordt om in samenwerking met de Kerkuilenwerkgroep een plan van aanpak voor de mitigatie en compensatie voor de aangetroffen verblijfplaats van Kerkuil te ontwikkelen. Te denken valt aan het plaatsen van een nestkast in de nieuwbouw op een door een ervaren uilenonderzoeker geschikt beoordeelde plek. Tevens zijn tijdens de sloop (twee) paalnesten noodzakelijk om de uil tijdelijk op te vangen. Mogelijk is een ontheffingsaanvraag onderdeel van dit 'plan van aanpak'.

Indien er geen plan van aanpak in samenwerking met de Kerkuilenwerkgroep opgesteld wordt/kan worden, dient een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'activiteitenplan' dergelijke maatregelen worden uitgewerkt.

Voor het mogelijk incidentele gebruik van het plangebied door Steenuilen, wordt geen negatief effect verwacht van de ingreep omdat het plangebied slechts een klein deel uitmaakt van een veel groter foerageergebied en in de naaste omgeving veel vergelijkbaar of beter biotoop aanwezig is. De vogels kunnen derhalve gemakkelijk uitwijken

6.3 Overige broedvogels

Er kunnen in de bebouwing of het omliggend groen in het broedseizoen ook andere soorten broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten vestigen.

Dergelijke vogelnesten kunnen worden vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals het rooien en kappen van struiken en bomen het slopen of rooien van bebouwing, diverse graafwerkzaamheden of het verwijderen van de vegetatie-toplaag.

Men dient activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden daarom buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 15 maart tot 15 juli. Deze periode is afhankelijk van bijvoorbeeld het weer en de betrokken soorten. Als onverhoopt buiten deze periode vogels broedend aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk – voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels – het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn.

6.4 Vleermuizen

6.4.1 Verblijfplaatsen

Er werden geen verblijfplaatsen vastgesteld in het plangebied, er worden geen negatieve gevolgen verwacht van de ingreep op verblijfplaatsen van vleermuizen.

6.4.2 Foerageergebied

De aanwezige foeragerende vleermuizen in het plangebied worden door de werkzaamheden, die beperkt zijn tot de bebouwing, niet in betekende mate beïnvloed.

Na realisatie van de plannen zal vanwege de gerealiseerde bebouwing de beschutting toenemen en zal het terrein geschikt blijven voor foeragerende vleermuizen. De tijdelijke achteruitgang van foerageermogelijkheden is vanwege de grootte van het plangebied zeer beperkt en kan opgevangen worden omdat vleermuizen kunnen uitwijken naar vergelijkbaar en beter foerageergebied in de omgeving.

6.4.3 Vliegroutes

De in het onderzoek vastgestelde vliegroute van Laatvlieger langs de lintbebouwing aan de Heerenweg ten noorden van het plangebied is op grond van de daar gevonden aantallen vleermuizen niet essentieel en wordt daarbij niet in betekende mate beïnvloed door de plannen.

7

Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn Huismus, Kerkuil, Steenuil en vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 5).

Tabel 5.

*Aangetroffen
beschermde soorten
binnen het plangebied
met vastgestelde
gebruiksfuncties in
Heerenweg 128 in 2020.*

	Aanwezig	Verblijfplaats	Essentieel leefgebied
Vogels			
Huisumus	nee	nee	nee
Kerkuil	ja	ja	ja
Steenuil	nee	nee	nee
Kleine marterachtigen	nee	nee	nee
Vleermuizen			
	Verblijfplaats	Foerageren	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	nee	ja	nee
Ruige dwergvleermuis	nee	ja	nee
Laatvlieger	nee	ja	ja

- ♣ In het plangebied is een jaarrond gebruikte verblijfplaats van een solitaire Kerkuil aangetroffen. Deze aanwezige vaste verblijfplaats van Kerkuil, zal door sloop van de schuur beschadigd en of vernield kunnen worden. Aanbevolen wordt om in samenwerking met de Kerkuilenwerkgroep een plan van aanpak voor de mitigatie en compensatie voor de aangetroffen verblijfplaats van Kerkuil te ontwikkelen.
- ♣ Indien geen plan van aanpak in samenwerking met de Kerkuilenwerkgroep opgesteld wordt/kan worden, is adequate mitigatie, tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk en dient een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.
- ♣ Voor het mogelijk incidentele terreingebruik van het plangebied door vogels met jaarrond beschermde nesten (Huisumus en Steenuil), wordt geen negatief effect verwacht van de ingreep omdat het plangebied slechts een klein deel uitmaakt van een veel groter leefgebied en in de naaste omgeving veel vergelijkbaar of beter biotoop aanwezig is. De vogels kunnen derhalve gemakkelijk uitwijken.
- ♣ In het plangebied kunnen broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een ontheffing is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen duurt ruwweg van half maart tot half juli.
- ♣ In het plangebied of de omgeving daarvan, werden in het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige kleine marterachtigen.

- ♣ In het plangebied aan de Heerenweg 128 zijn alleen langsvliegende, in vlucht baltsende en foeragerende vleermuizen waargenomen.
- ♣ Verblijfplaatsen van vleermuizen konden niet worden vastgesteld in het plangebied. De in vlucht baltsende vleermuizen vertoonden geen gebouw gebonden activiteit en konden niet aan aanwezige bebouwing worden gekoppeld.
- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.
- ♣ De in het onderzoek vastgestelde vliegroute buiten het plangebied is op grond van de daar gevonden aantallen vleermuizen en vergelijkbare lijnelementen in de omgeving, die als alternatief gebruikt kunnen worden, niet beoordeeld als 'essentieel'.
- ♣ Vanwege het ontbreken van verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van vleermuizen en kleine marterachtigen die in betekenende mate worden aangetast, is het niet nodig om voor vleermuizen ontheffing aan te vragen in het kader van Wnb.

8

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BARATAUD, M., Y. TUPINIER, H. LIMPENS & A C. BETAIN, 2015. ACOUSTIC ECOLOGY OF EUROPEAN BATS. BIOTOPE EDITIONS, PUBLICATIONS SCIENTIFIQUES DU MUSÉUM. ISBN 9782366621440.
- BEUSEKOM, R. VAN, HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER, K. & THISSEN J. (RED.), 2005. *Rode Lijst van Nederlandse broedvogels*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2)*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. Utrecht.
- BÜGELHAJEMA ADVISEURS, 2019. *Ecologische inventarisatie Heerenweg 128 Barsingerhorn*. BügelHajema Adviseurs, Leeuwarden.
- DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa*. KNNV Uitgeverij. Zeist.
- DIJK A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion, Baarn.
- HUSTINGS F., BORGGREVE C., VAN TURNHOUT C. & THISSEN J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

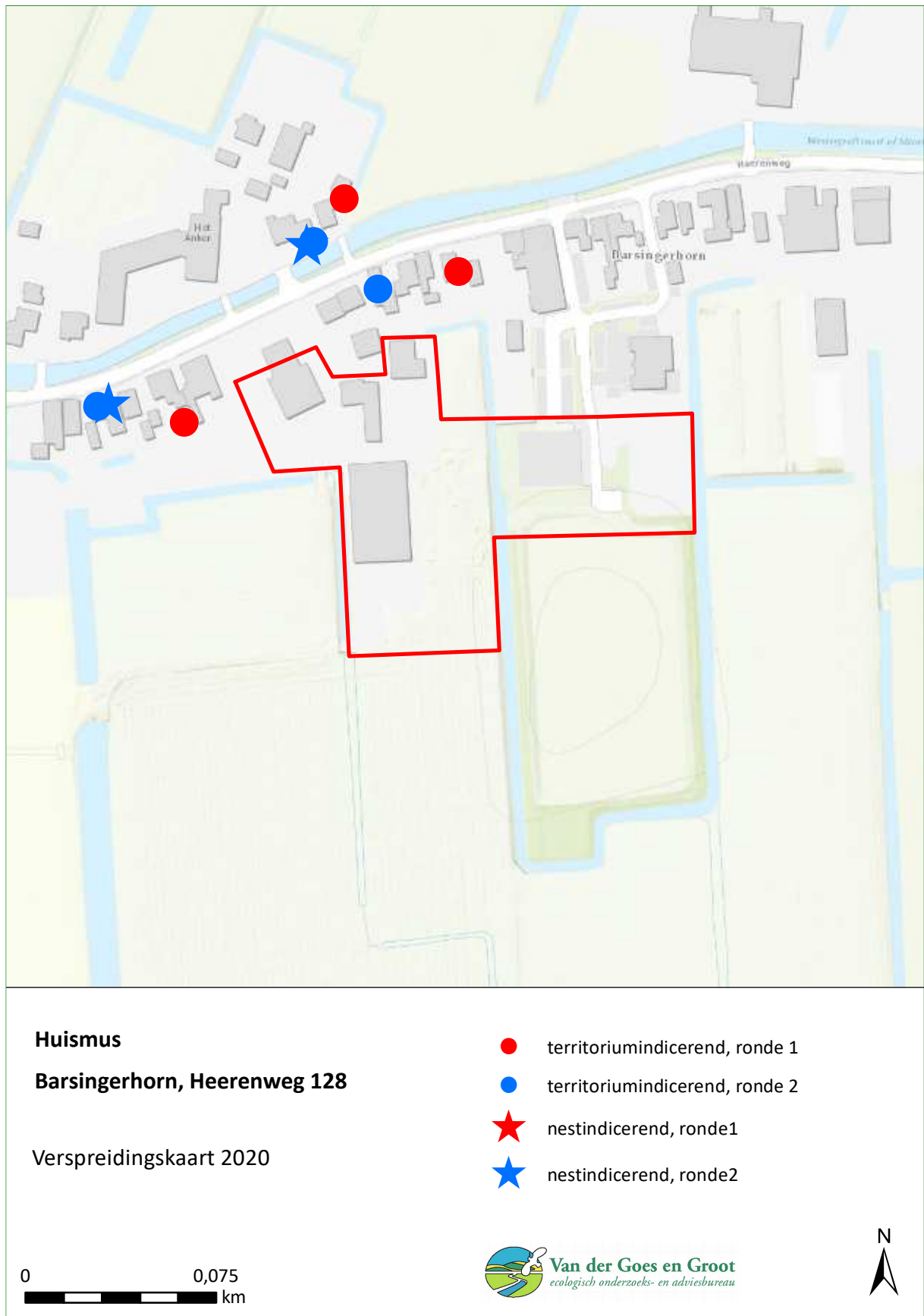
VLEERMUISVAKBERAAD NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING, 2017. *Vleermuisprotocol 2017*, maart 2017.
www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

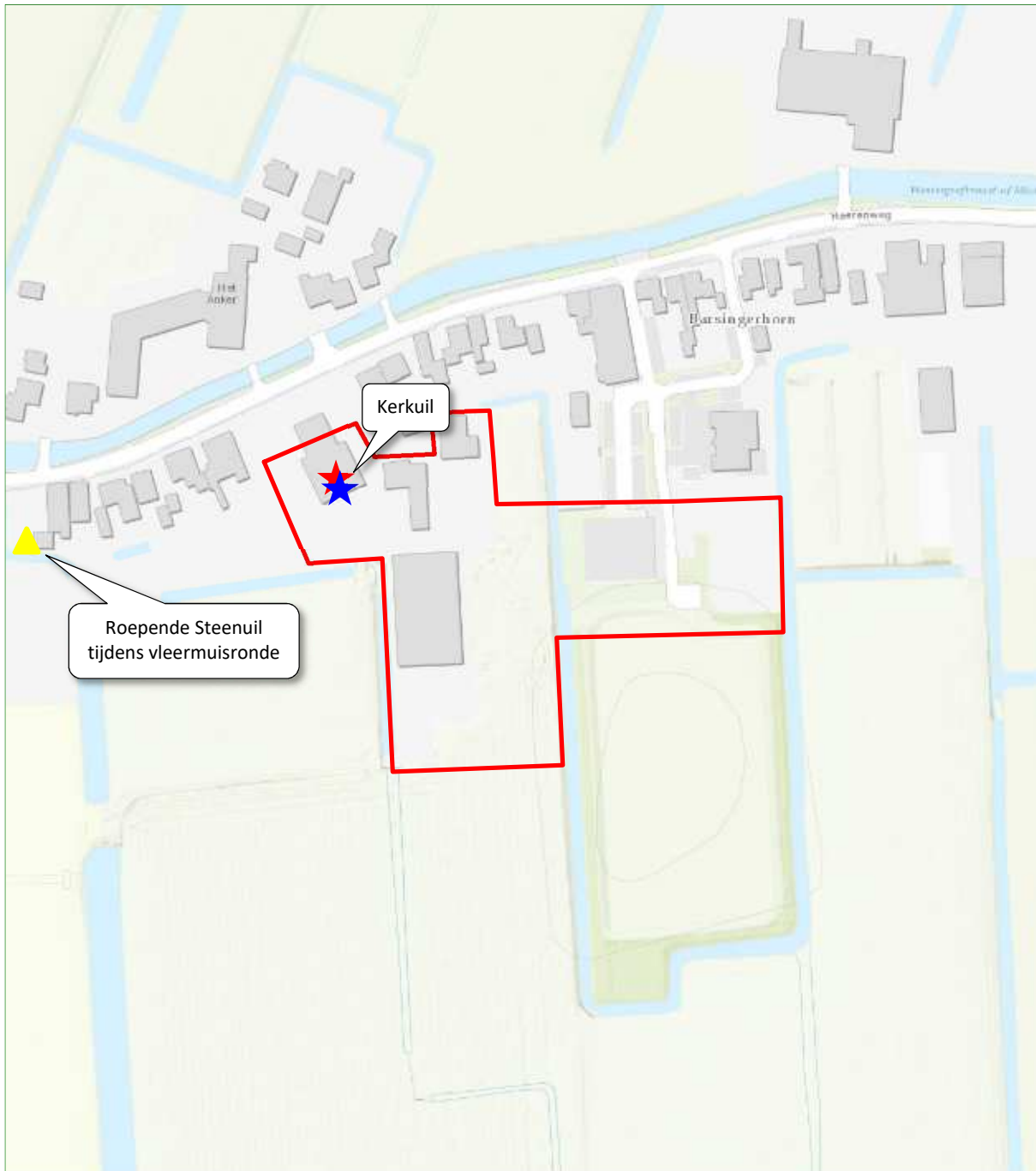
9 Bijlagen

Bijlage 1	Verspreidingskaart Huismus
Bijlage 2	Verspreidingskaart uilen
Bijlage 3	Kaart uitgezette materialen t.b.v. kleine marters
Bijlage 4	Verspreidingskaarten vleermuizen
Bijlage 5	Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Verspreidingskaart Huismus

Bijlage 2 Verspreidingskaart uilen

Kerkuil & Steenuil

Barsingerhorn, Heerenweg 128

Verspreidingskaart 2020

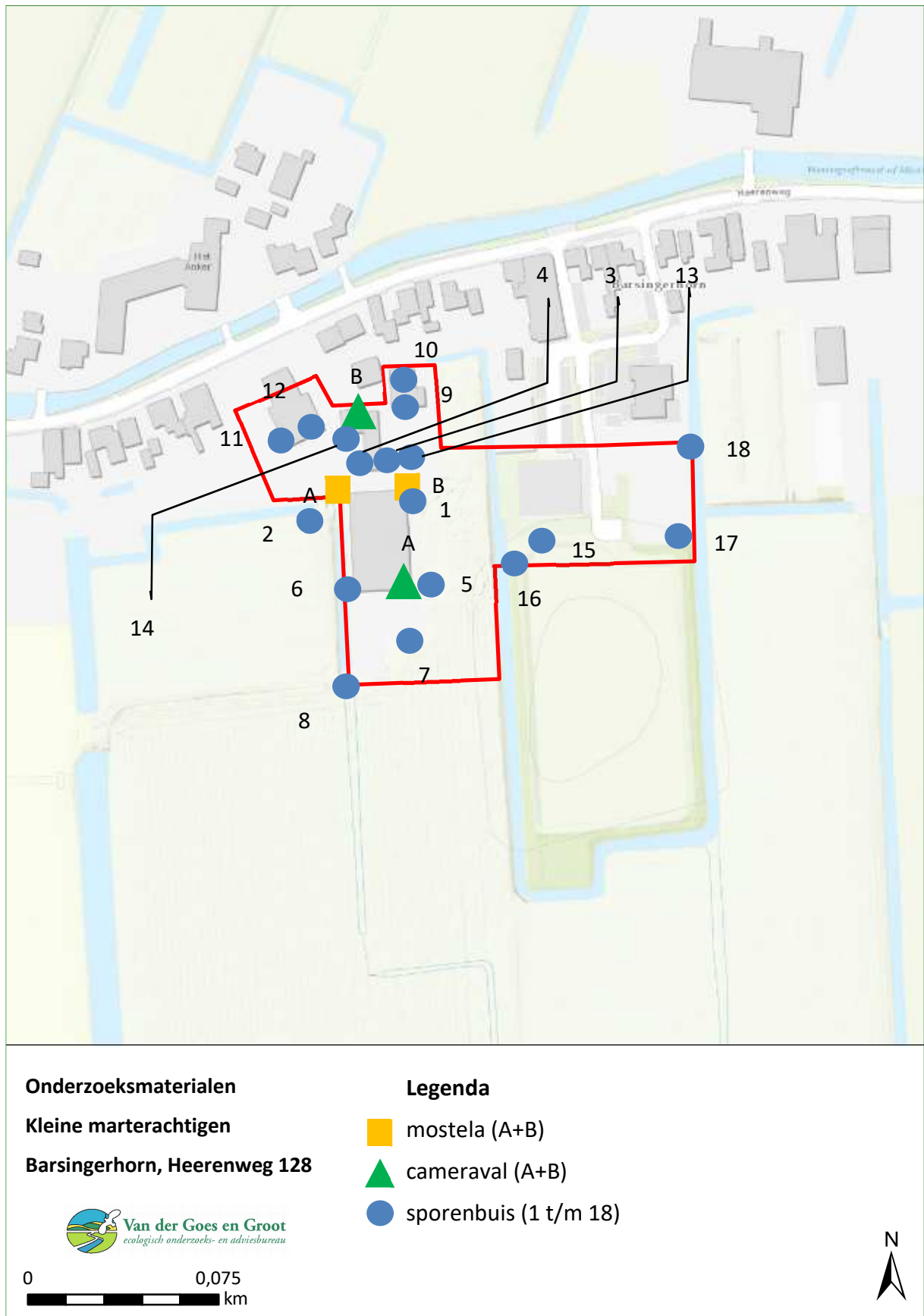

0 0,075 km

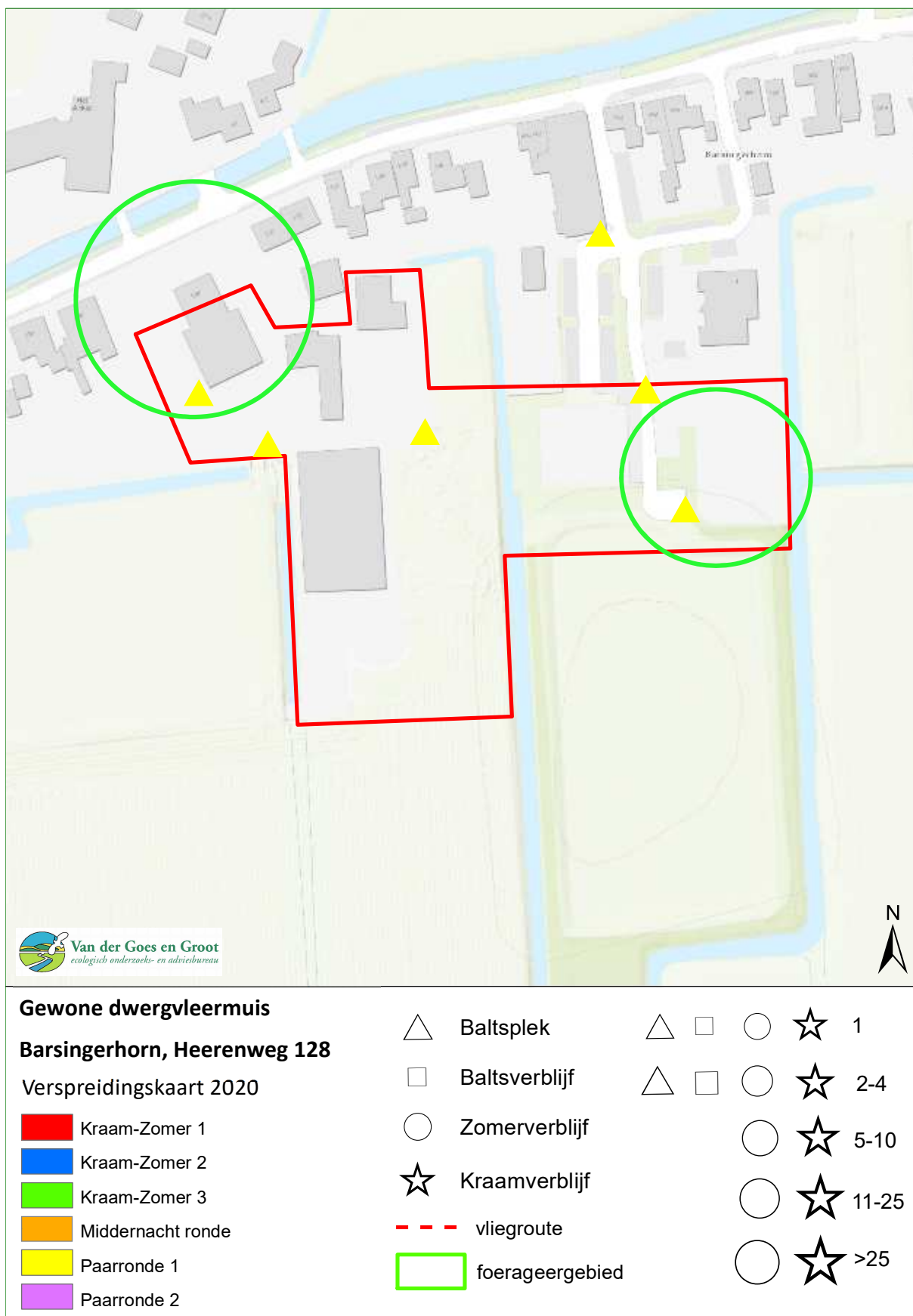
- ★ verblijfplaats, ronde1
- ★ verblijfplaats, ronde2
- ★ verblijfplaats, ronde3

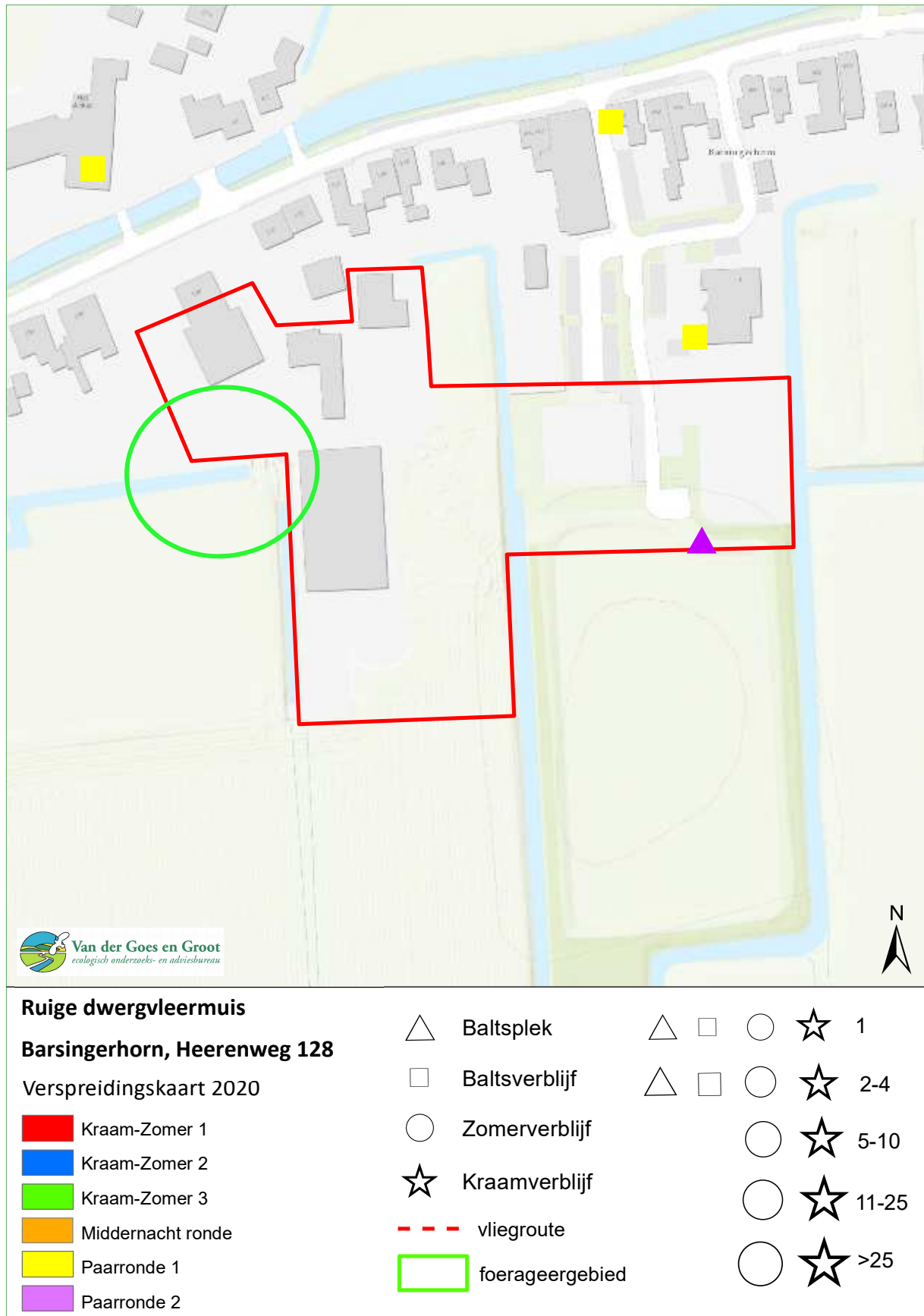

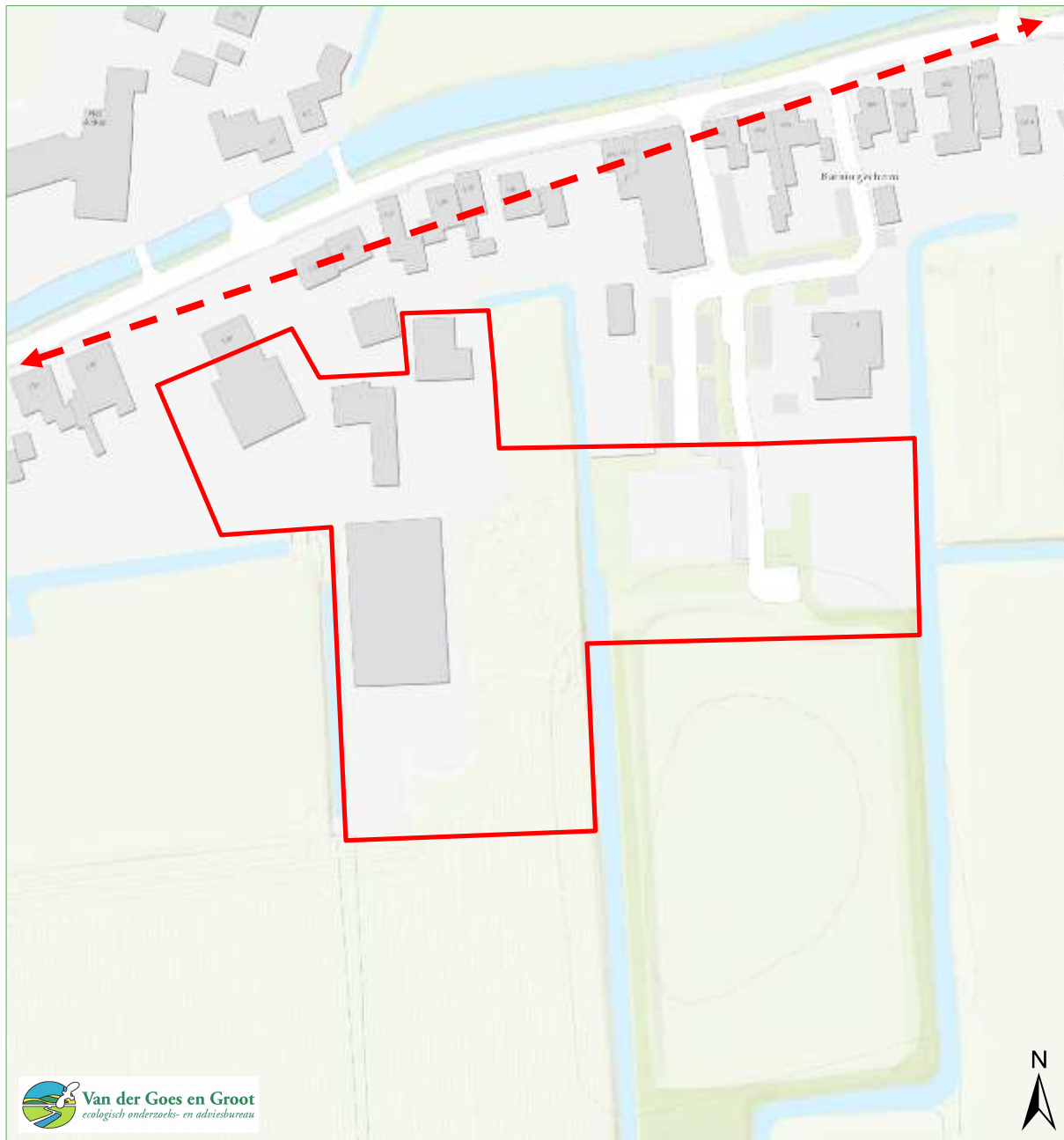
Bijlage 3 Kaart uitgezette materialen t.b.v. kleine marters

Bijlage 4 Verspreidingskaarten vleermuizen

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Laatvlieger

Barsingerhorn, Heerenweg 128

Verspreidingskaart 2020

- Kraam-Zomer 1
- Kraam-Zomer 2
- Kraam-Zomer 3
- Middernacht ronde
- Paarronde 1
- Paarronde 2

△	Baltsplek	△	□	○	☆	1
□	Baltsverblijf	△	□	○	☆	2-4
○	Zomerverblijf			○	☆	5-10
☆	Kraamverblijf			○	☆	11-25
- - -	vliegrouete			○	☆	>25
□	foerageergebied					

Bijlage 5 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 5.1 Wet Natuurbescherming (Wnb)

De Wet Natuurbescherming (Wnb) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de Wnb is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Bijlage 5.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Wnb is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Bijlage 5.2 Soortbescherming

Bijlage 5.2.1 Categorieën

Onder de Wnb wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn en soorten genoemd in de Europese Vogelrichtlijn.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie Bijlage 5.2.2) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 6.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 6.

Vrijgestelde soorten per provincie.

Rood=niet vrijgesteld.

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL
Zoogdieren												
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+	+	+		+	+				+	+	+
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						⁺¹						
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hermelijn	+	+	+		+	+				+	+	
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ondergrondse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						⁺²						
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+	+	+		+	+				+	+	
Wild zwijn							+					
Woelrat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen												
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						⁺³						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						⁺⁴						
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijhorende erven bevinden

+1:geldt in de periode maart-april en juli t/m november

+2:geldt in de periode 15 augustus t/m februari

+3:geldt in de periode juli t/m september

+4:geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 5.2.2 Verbodsbepalingen

De Wnb bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Bijlage 5.2.3 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de Wnb verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie Bijlage 5.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie Bijlage 5.2.2) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 5.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.

Bijlage 5.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'jaarrond beschermde broedvogels', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	1 = soorten die ook buiten het
Havik	4	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Huismus	2	rust- of verblijfplaats,
Kerkuil	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Oehoe	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ooievaar	3	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Ransuil	4	bebouwing of biotoop,
Roek	2	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Slechtvalk	3	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Sperwer	4	afhankelijk van bebouwing,
Stenuil	1	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Wespendief	4	staat zijn een nest te maken.
Zwarte wouw	4	

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan, betrokken!

Voor jaarrond beschermde soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevings-check' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als geen schade optreedt en de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, zal de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook jaarrond beschermde soorten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Bijlage 5.2.6 Gedragcodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van

natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld en er moet een belang zijn voor het project vergelijkbaar met genoemde belangen uit de VRL, HRL of de 'andere soorten'.

Bijlage 5.3 Gebiedsbescherming

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de Wnb (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschapelijke- of natuurwaarden.

Bijlage 5.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel 'Habitattoets' genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de 'Habitattoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Het bevoegd gezag geeft een vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000- gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Bijlage 5.4 Overige gebiedsbescherming

Bijlage 5.4.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ingrepen in gebieden die horen bij het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het netwerk of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Getoetst wordt of een ingreep van invloed is op 'wezenlijke kenmerken en waarden', het NNN kent geen toetsing op 'externe werking'. Als een ingreep wordt toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Uitgangspunt bij het toestaan van ingrepen is dat netto sprake moet zijn van een versterking van het netwerk.

Bijlage 5.4.2 Overige natuurwetgeving

Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'weidevogelleefgebieden' van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Bijlage 5.5 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden

Figuur 4.
Stappenplan
procedure
ecologisch
onderzoek en
ontheffing

kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit Figuur 4 te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 5.5.1 Ontheffingsaanvraag Wnb

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een

ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 3-5 jaar geldig).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de Wnb bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl